

УДК 330.322:502/504

*Р. В. Коробка,**к. е. н., докторант,**Національний університет біоресурсів та природокористування України, м. Київ**ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-8878-0153>**Л. А. Кольоса,**к. е. н., Національний університет біоресурсів та природокористування України, м. Київ**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2970-703X>**Д. М. Матрунчик,**к. т. н., Луцький національний технічний університет**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8173-2582>**Є. Ю. Хань,**к. с.-г. н., Національний університет біоресурсів та природокористування України, м. Київ**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1195-7794>**Ю. М. Лучечко,**доктор філософії з економіки, докторант, Луцький національний технічний університет**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9006-5374>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2026.10.326

ДЕТЕРМІНАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ГЛОБАЛЬНОЇ АРХІТЕКТОНІКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНІ І РЕГІОНАЛЬНІ ВИКЛИКИ, РИЗИКИ ТА ЗАГРОЗИ

R. Korobka,

PhD in Economics, Candidate on Doctor Degree, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

L. Kolosa,

PhD in Economics, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

D. Matrunchyk,

PhD (Engineering), Lutsk National Technical University

Y. Khan,

Candidate of agricultural Sciences, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

Y. Luchechko,

PhD in Economics, Candidate on Doctor Degree, Lutsk National Technical University

DETERMINANTS OF THE INNOVATIVE TRANSFORMATION OF THE GLOBAL ARCHITECTURE
OF INVESTMENT ACTIVITY IN THE FIELD OF NATURAL RESOURCE MANAGEMENT:
NATIONAL AND REGIONAL CHALLENGES, RISKS AND THREATS

На основі ретроспективного аналізу основних фаз міжнародної співпраці у сфері господарського освоєння природно-ресурсного потенціалу та охорони довкілля встановлено, що в останні десятиліття була реалізована модель інноваційної трансформації глобальної

архітектоніки інвестиційної діяльності у сфері природокористування, що забезпечило суттєве підвищення інвестиційної привабливості різноманітних видів "зеленого" підприємництва та проєктів альтернативної енергетики. Дослідження показали, що основним детермінантом інноваційної трансформації глобальної архітектоніки інвестиційної діяльності у сфері природокористування виступає поступовий перехід від вуглеводневої фази функціонування світової економіки до моделі низьковуглецевого розвитку. Обґрунтовано, що основний детермінант інноваційної трансформації глобальної архітектоніки інвестиційної діяльності у сфері природокористування визначає детермінанти другого порядку (зменшення інтересу банків та інвестиційних фондів до фінансування вуглеводобувних проєктів, орієнтація на освоєння порівняно невеликих запасів вуглеводневої сировини, зростання обсягу інвестицій у відновлювальну енергетику в країнах, що розвиваються, стимулювання низьковуглецевого розвитку урядами високорозвинених країн Заходу), які вирішальною мірою визначають траєкторію інвестиційних потоків у природно-ресурсну та природоохоронну сфери. Виявлено, що основним детермінантом інноваційних трансформацій інвестиційного процесу у природоохоронній сфері виступає становлення планетарної мережі боротьби з глобальним потеплінням, який передбачає використання таких методів та інструментів інвестиційної діяльності: екологічного краудфандингу, технологій блокчейну у фінансуванні низьковуглецевого розвитку, "зелених" облігацій. Доведено, що основним детермінантом інноваційних трансформацій в системі інвестиційного забезпечення природно-ресурсної сфери є перегляд пріоритетів у сфері видобутку корисних копалин, який формує інституційні та фінансові передумови для скорочення фінансування видобутку викопних твердих палив, зростання бюджету розвитку літійової промисловості, ритмічного зростання інвестування глобального видобутку рідкісноземельних корисних копалин, збільшення капітальних вкладень у видобуток титанових руд. Виявлено, що ключовою ознакою інноваційної трансформації глобальної архітектоніки інвестиційної діяльності у сфері природокористування виступає повільна переорієнтація транснаціонального капіталу на фінансування низьковуглецевих технологій.

Based on a retrospective analysis of the main phases of international cooperation in the field of the economic development of natural resources and environmental protection, it has been established that in recent decades a model of innovative transformation of the global architecture of investment activity in the field of natural resource use has been implemented, which has ensured a significant increase in the investment attractiveness of various types of 'green' entrepreneurship and alternative energy projects. Research has shown that the main determinant of the innovative transformation of the global architecture of investment activity in the field of natural resource use is the gradual transition from the hydrocarbon phase of the global economy's functioning to a low-carbon development model. It has been substantiated that the main determinant of the innovative transformation of the global architecture of investment activity in the field of natural resource use is determined by second-order determinants (a decline in the interest of banks and investment funds in financing carbon-intensive projects, a focus on the development of relatively small reserves of hydrocarbon raw materials, the growth in investment in renewable energy in developing countries, and the promotion of low-carbon development by the governments of highly developed Western countries), which decisively determine the trajectory of investment flows into the natural resource and environmental protection sectors. It has been found that the main determinant of innovative transformations in the investment process within the environmental sector is the emergence of a global network to combat global warming, which involves the use of the following methods and tools in investment activities: environmental crowdfunding, blockchain technologies in financing low-carbon development, and 'green' bonds. It has been demonstrated that the main determinant of innovative transformations in the system of investment support for the natural resources sector is a re-evaluation of priorities in the field of mineral extraction, which creates the institutional and financial conditions for reducing funding for the extraction of fossil fuels, an increase in the development budget for the lithium industry, steady growth in investment in global rare-earth mineral extraction, and increased capital investment in titanium ore extraction. It has been found that a key feature of the

innovative transformation of the global architecture of investment activity in the field of natural resource use is the gradual reorientation of transnational capital towards the financing of low-carbon technologies.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, природокористування, інноваційна трансформація, природоохоронна сфера, капітальні вкладення, вуглеводнева сировина, "зелені" облигації, регіон, територіальні утворення.

Key words: investment activities, natural resource management, innovative transformation, the environmental sector, capital investment, hydrocarbon resources, green bonds, the region, local authorities.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах становлення розгалуженої глобальної мережі інститутів просування світової економіки у фазу низьковуглецевого розвитку набуває все більшої актуальності інституціоналізація нових форм, методів та інструментів інвестиційного забезпечення проєктів зниження техногенного впливу на довкілля, освоєння рідкісноземельних корисних копалин, підвищення рівня лісистості і зміцнення асиміляційної місткості територій. У таких умовах нагальною є ідентифікація базових детермінантів інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування, тим більше, що поглиблення в останні десятиліття інтеграції та інтернаціоналізації світогосподарських зв'язків сформувало сприятливі інституційні передумови для диверсифікації джерел, методів та інструментів інвестування проєктів природоохоронного та природно-ресурсного спрямування. Квінтесенцією активізації інвестиційних процесів у сфері природокористування стало підвищення вагомості глобальних публічних екологічних фондів та приватних фондів природоохоронного спрямування, що зумовлено зростанням рівня інвестиційної привабливості проєктів низьковуглецевого розвитку. Каталізатором збільшення інвестиційних вливань у проєкти досягнення цілей кліматичної нейтральності та розбудови інфраструктури виробництва енергії з відновних джерел стала поступова відмова від традиційних мінеральних палив та розвиток у глобальному масштабі сектору високотехнологічних виробництв.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Становлення глобальної природоохоронної архітектури, яке розпочалося зі створення Римського клубу, отримало додаткові імпульси після доповіді Г.Х. Брундтланд та проведення конференції зі сталого розвитку у Ріо-де-Жанейро, активізувало дослідження, які сто-

суються розбудови у планетарному масштабі інфраструктури фінансування відтворення природно-ресурсного потенціалу та охорони навколишнього природного середовища [1], конвергенції систем інвестиційного забезпечення охорони довкілля високорозвинених країн та країн "третього світу" [5], розширення об'єктної бази фінансування проєктів виробництва енергії з відновних джерел. У фундаментальній роботі представників Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України Б. Данилишина, М. Хвесика та В. Голяна ще на початку 2000-х років було детально проаналізовано інституційні передумови активізації інвестиційної діяльності в сфері природокористування у глобальному масштабі. До таких передумов вони віднесли: інституціоналізацію різноманітних форм парламентського співробітництва, орієнтованого на координацію законодавчої діяльності (розробка модельних законодавчих актів з питань охорони довкілля); налагодження взаємодії виконавчих структур окремих держав, спрямованої на координацію розробки і реалізації екологічних програм; активізація співробітництва конвенційного типу, яке передбачає єдиний підхід до вирішення конкретних екологічних проблем окремих територій; впровадження сучасних форм науково-технічного співробітництва, направлено-го на спільне виконання природоохоронних розробок і реалізація наукових проєктів у сфері господарського освоєння природних багатств та розбудови інфраструктури альтернативної енергетики [2]. В останні десятиліття означені форми міжнародної співпраці у сфері охорони навколишнього природного середовища та екологізації відтворювальних пропорцій набули прийнятного рівня інституційного забезпечення, що є квінтесенцією формування структурно та системно упорядкованої глобальної природоохоронної архітектури, спрямованої на стимулювання акторів світогосподарських зв'язків до мінімізації негативного техногенного та антропогенного впливу на природні біогеоценози і запровадження методів збалансованого та невиснажливого господарського освоєння природного багатства національних господарств. І саме становлення інститутів глобального фінансування та стимулювання низьковуг-

лецевого розвитку, однією з основних складових котрою є поступова відмова від традиційних викопних палив і перехід на альтернативні джерела енергетичного забезпечення, і сформувало інституційну матрицю для урізноманітнення джерел інвестиційного забезпечення реалізації проєктів, спрямованих на досягнення цілей кліматичної нейтральності.

Зростання рівня багатофункціональності та диверсифікованості планетарних потоків екологічних інвестицій зумовили потребу в удосконаленні теоретико-методологічного та інституційного підґрунтя інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування. Авторські бачення перспектив збільшення інвестиційних потоків в екологізацію національних господарств в останні роки з пріоритетів механічного нарощення фінансових впливів в розбудову екологічної інфраструктури та раціоналізацію видобутку природної сировини перемістилися в площину активізації використання методів та інструментів "зелених" фінансів. За твердженням Я. Чайковського, Б. Луціва, О. Дзюблюка, Є. Чайковського та П. Луціва, "озеленення" світової економіки — це амбітна мета, яка вимагає від урядів повного переорієнтування свого фінансового потенціалу та залучення значніших потоків приватних інвестицій у низьковуглецеву інфраструктуру. Треба звертати увагу на те, що коли світова спільнота фокусує свою увагу на зеленому майбутньому, банківський сектор переживає критичний момент. Фінансові інституції більше не можуть заплітати очі на глибокі наслідки зміни клімату не лише для їхніх операційних структур, але й для їхньої ширшої фінансової практики та виконання ними соціальної ролі. Зелений банкінг пропонує багатообіцяючі рішення для інтеграції сталих практик у фінансову систему з метою побудови більш зеленого майбутнього [6, с. 57]. Тобто в останні роки прикметною рисою інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування виступає диверсифікація джерел фінансово-інвестиційного забезпечення відтворення природно-ресурсного потенціалу, охорони довкілля та розбудови інфраструктури реалізації проєктів ресурсозбереження та енергоефективності. Така диверсифікація передбачає використання поряд з коштами публічних бюджетів окремих країн методів та інструментів "зеленого" інвестування, зокрема через розбудову інфраструктури банківського зеленого кредитування.

У контексті врахування широкого спектра планетарних викликів, зокрема пов'язаних із загостренням військового протистояння між передовим Заходом і "молодими" демократіями та східними деспотіями, переформатуванням світового ринку вуглеводневої сировини, розвитком сектору високотехнологічних виробництв і відсутністю глобального консенсусу у питаннях боротьби з негативними кліматичними екстерналіями, доцільним є уточнення пріоритетів інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування. І. Чугунов, Т. Канєва та І. Любчак акцентують увагу на доцільності урізноманітнення методів та інструментів "зелених" фінансів для створення надійних джерел фінансово-інвестиційного забезпечення продукування та запровадження еко-

логічних інновацій [7], які забезпечать модернізацію виробничо-технічної бази та інфраструктури видобутку корисних копалин, розширеного відтворення відновних природних ресурсів та освоєння екосистемних послуг природних біогеоценозів.

Водночас недостатній рівень конкретизації підходів стосовно вибору пріоритетів урізноманітнення форм, методів та інструментів інвестування проєктів низьковуглецевого розвитку та оздоровлення довкілля вимагає поглиблення досліджень щодо ідентифікації основних детермінантів інноваційної трансформації систем фінансово-інвестиційного забезпечення у природоохоронній та природно-ресурсних сферах з врахуванням найбільш вагомих викликів, ризиків та загроз воєнного, екологічного, технологічного та соціального характеру.

ЦІЛІ СТАТТІ

Метою статті є формування сучасного концепту детермінації основних напрямів інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування, виходячи з необхідності дотримання базових положень міжнародних природоохоронних конвенцій, врахування ключових домінант низьковуглецевого розвитку та нових інноваційних викликів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Проблемність досягнення задекларованих в міжнародних природоохоронних конвенціях пріоритетів низьковуглецевого розвитку великою мірою зумовлена наявністю широкого спектра глобальних, регіональних та локальних викликів, ризиків та загроз природоохоронного та природно-ресурсного характеру. В останні роки такі виклики, ризики та загрози ще більше актуалізувалися у зв'язку із переформатуванням центрів тяжіння у світовому геополітичному ландшафті та посиленням процесів турбулентності на глобальних ринках енергетичних ресурсів, особливо на ринку викопних мінеральних палив.

Значний деструктивний вплив на процеси інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування здійснює неприєднання основних глобальних акторів, в першу чергу, Китаю до численних міжнародних природоохоронних конвенцій. Така поведінка Китаю певною мірою зумовлена його небажанням відходити від сировинної "вуглеводневої" моделі соціально-економічного розвитку у зв'язку з вдалою експансією цієї країни у сферу видобутку корисних копалин, особливо у країнах "третього світу".

Крім того, певним ризиком просування світової цивілізації до моделі низьковуглецевого розвитку виступає небажання транснаціонального капіталу переорієнтуватися на низьковуглецеві технології, використання котрих у короткостроковій перспективі не забезпечує отримання надприбутків і відповідного кумулятивного ефекту для сукупної капіталізації активів. Внаслідок агресивної політики східних деспотій та певної політичної турбулентності в окремих країнах Західного світу в останні роки загострилися екологічні та енергетичні

конфлікти, що призводять до виникнення рецидивів надмірної цінової волатильності на ключових сегментах глобального енергетичного ринку.

При детермінації основних напрямів інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування варто також враховувати численні факти скорочення частки інвестиційних вливань у видобуток надр у загальному інвестиційному портфелі транснаціональних компаній. Це пов'язано з тим, що вже тривалий період велика кількість транснаціональних компаній як один з основних домінант авансування капіталу розглядає виробництво цифрових продуктів нового покоління, а також створення сучасних інформаційно-цифрових платформ. Глобальним трендом в останні роки також стало надання пріоритету в інвестиційній діяльності транснаціональних компаній розвитку високотехнологічних виробництв, зокрема виробництва електромобілів.

Виходячи з наявності великого розмаїття природно-ресурсних викликів, ризиків та загроз, а також в контексті розроблення дорожньої карти інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестування пріоритетів низьковуглецевого розвитку не варто ігнорувати факт того, що США залишаються основним актором планетарного енергетичного ландшафту. Тому в спектрі викликів, ризиків і загроз поступального нарощення обсягів "зеленого" інвестування у глобальному масштабі слід розглядати неформальне встановлення мінімального порогу фінансування видобутку викопних палив в США.

Перераховані виклики, ризики та загрози природоохоронного і природно-ресурсного спрямування мають виступити підґрунтям для ідентифікації ключових детермінантів інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування (рис. 1). Також треба враховувати факт того, що сучасна цивілізація переживає глибинну перебудову парадигми взаємодії людини з навколишнім природним середовищем. Це відбувається в умовах, коли екологічна криза набула планетарного масштабу, а кліматичні ризики перетворилися на основний детермінант фінансової нестабільності, що визначає ключові напрями інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування. Така інноваційна трансформація є не еволюційним процесом поступових змін, а революційним перебудову фундаментальних інституційних засад, на яких формуються механізми розміщення капіталу в проєкти оздоровлення довкілля, а також здійснюється оцінка ризиків та формується інвестиційний горизонт [11].

Ретроспективний аналіз основних фаз становлення міжнародної системи регулювання природоохоронної діяльності та процесів боротьби з негативними кліматичними змінами, темпів та пропорцій вичерпання запасів корисних копалин, зміни пріоритетів у надрокористуванні, а також перехід до масового впровадження цифрових продуктів та формування глобального сектора високотехнологічних виробництв підтверджують припущення про те, що основним детермінантом інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування є перехід від вуглеводневої фази функціонування світо-

вої економіки до моделі низьковуглецевого розвитку. Цей процес не є простою заміною одних джерел енергії іншими, а означає глибоку структурну перебудову всієї системи глобальної системи господарювання.

Просування світової економіки у фазу низьковуглецевого розвитку пробуксовує через те, що багато країн фактично не вплинули у нову глобальну архітектуру інвестування впровадження енерго-, та ресурсозберігаючих технологій і заходів по оздоровленню довкілля. Така архітектура також має передбачати стимулювання розвитку тих секторів національних господарств, котрі передбачають скорочення викидів вуглецевих сполук в атмосферне повітря.

Транснаціональний капітал, котрий у попередні десятиліття надавав перевагу інвестуванню проєктів освоєння надр задля видобутку корисних копалин, змістив пріоритети в сторону технологій інформаційно-цифрового спрямування та вкладення в цінні папери, котрі мають високий рівень прибутковості. Незважаючи на те, що спостерігається скорочення глобального та транснаціонального інвестування надрокористування, мають місце прецеденти нарощення обсягів видобутку корисних копалин, в першу чергу вуглеводневої сировини, у зв'язку з посиленням напруженості у відносинах між основними геополітичними акторами [4, с. 87].

Ключовою ознакою сучасного формату "зеленого" інвестування є зміщення акцентів з фінансово-інвестиційного забезпечення освоєння мінеральної сировини в бік фінансового забезпечення проєктів розвитку відновлюваної енергетики [3]. Перехід до низьковуглецевої моделі соціально-економічного розвитку зумовлений як базовими положеннями міжнародних природоохоронних угод, так і підвищенням рівня прибутковості застосування енергії, виробленої з відновних джерел. Вартість технологій виробництва відновлюваної енергії за останнє десятиліття продемонструвала вражаюче падіння. Зокрема, вартість виробництва сонячної енергії в промислових масштабах знизилася на 85%, а вітрової — на 56%, що робить їх конкурентоспроможними порівняно з енергією, яка генерується на основі використання викопного палива, навіть без урахування субсидій [10]. Це створює новий імпульс для перетікання інвестиційного капіталу в сектори, які раніше вважалися надміру ризикованими. Проте цей перехід не є рівномірним, оскільки зростання інвестицій у відновлювану енергетику у період 2010—2022 рр. парадоксально чиним супроводжувалося збільшенням видобутку вуглеводневої сировини в багатьох країнах, що розвиваються. Це пояснюється екстенсивним типом розвитку цих економік, які потребують додаткової енергії для підтримки високих темпів соціально-економічного піднесення [9].

Треба також зазначити, що найбільш привабливим сегментом інвестування проєктів розвитку альтернативної енергетики в глобальному масштабі виступає фінансування інвестицій у даний сегмент енергетичної індустрії країн, що розвиваються. Важливим детермінантом другого порядку є те, що в останні роки мало місце зменшення інтересів банків та інвестиційних фондів до фінансування вуглевидобувних проєктів.

Одним із найпотужніших детермінантів другого порядку є системне зниження інтересу комерційних банків та

інвестиційних фондів до фінансування вугільної та нафтогазової галузей. Це явище отримало назву "декарбонізація портфелів". Провідні світові банки, такі як BlackRock та HSBC, все частіше інтегрують кліматичні ризики в оцінку кредитоспроможності позичальників. Згідно з оновленими принципами банківського нагляду, зміна клімату тепер розглядається як суттєвий ризик для фінансової стабільності, що зобов'язує банки ідентифікувати та обмежувати експозицію на вуглецеві активи [12].

Однак загострення протистояння між передовим Заходом та східними деспотіями в 2022—2026 роках, що призвело до обмежень постачання вуглеводнів та встановлення штучних бар'єрів щодо освоєння родовищ викопних палив, знову актуалізувало проблему нарощення інвестиційних вливань у розбудову сучасної інфраструктури видобутку паливно-енергетичних ресурсів. Треба також відзначити, що в останні роки нарощення інвестиційних вливань у сферу охорони навколишнього природного середовища та розширеного відтворення природно-ресурсного потенціалу пов'язано з тим, що високорозвинені країни фінансують великі обсяги капітальних інвестицій в розбудову інфраструктури досягнення цілей кліматичної нейтральності з метою поступового переходу національних господарств на модель низьковуглецевого розвитку.

Низьковуглецевий перехід вимагає потроєння обсягів фінансування "чистих" технологій до кінця десятиліття, що робить цей детермінант вирішальним для формування майбутнього ландшафту природокористування [8].

Важливою складовою детермінації основних напрямів інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування виступає виокремлення детермінантів, які, відповідно, визначальною мірою впливають на інвестиційні процеси в природоохоронній сфері, зокрема в частині фінансово-інвестиційного забезпечення становлення планетарної мережі боротьби з глобальним потеплінням, а також у природно-ресурсній сфері, в першу чергу, у сфері видобутку корисних копалин. Основними детермінантами активізації інвестиційної діяльності у природоохоронній сфері є: використання механізмів екологічного краудфандингу, застосування технологій блокчейну у фінансуванні пріоритетів низьковуглецевого розвитку, розширення географії та збільшення масштабів випуску "зелених" облігацій, а також підвищення інвестиційної привабливості природоохоронних проєктів внаслідок застосування цифрових технологій.

До переліку основних детермінантів інноваційних трансформацій інвестиційної діяльності у природно-ресурсній сфері слід віднести: скорочення фінансування видобутку викопних твердих палив; ритмічне зростання інвестування глобального видобутку рідкісноземельних корисних копалин; зростання бюджету розвитку літєвої промисловості; збільшення капітальних вкладень у видобуток титанових руд.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Прискорений розвиток сектору високотехнологічних виробництв, який потребує нарощення видобутку рідкісноземельних та лужних металів, а також розгалу-

ження мережі боротьби з негативними екологічними екстерналіями вимагають детермінації основних напрямів інноваційної трансформації інвестиційної діяльності у сфері природокористування з метою становлення сучасних інститутів застосування форм, методів та інструментів "зелених" фінансів, що дасть змогу диверсифікувати фінансові потоки у природоохоронну та природо-експлуатаційну діяльність і подолати перманентний інвестиційний дефіцит в царині реалізації проєктів, спрямованих на досягнення цілей кліматичної нейтральності. Дослідження показали, що основним детермінантом інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування виступає поступовий перехід від вуглеводневої фази функціонування світової економіки на модель низьковуглецевого розвитку. Вказаний детермінант формує детермінанти другого порядку (зменшення в останнє десятиліття інтересів банків та інвестиційних фондів до фінансування вуглеводобувних проєктів, орієнтація на освоєння порівняно невеликих запасів вуглеводневої сировини, зростання обсягу інвестицій у відновлювальну енергетику в країнах, що розвиваються, стимулювання низьковуглецевого розвитку урядами високорозвинених країн Заходу), які, у свою чергу, визначають детермінанти, котрі диференціюються для природоохоронної та природно-ресурсної сфер. Детермінація основних напрямів інноваційної трансформації глобальної архітектури інвестиційної діяльності у сфері природокористування має також враховувати комплекс викликів, ризиків та загроз, які виникли внаслідок переформатування геополітичного ландшафту та посилення турбулентності на ринках паливно-енергетичних ресурсів.

Література:

1. Голян В., Ткачук В., Коробка Р., Костюк Т., Погуляйко Ю., Бардась В. Фінансово-інвестиційні виміри модернізації екологічної інфраструктури в Україні: воєнні, євроінтеграційні та децентралізаційні виклики. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. Том 4 (63). С. 391—418. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4888/4429>
2. Данилишин Б.М., Хвесик М.А., Голян В.А. Економіка природокористування. Підручник. К. "Кондор", 2009. 465 с.
3. Коробка Р.В. Глобальний вимір інвестиційної діяльності у сфері природокористування: між відновлюваною енергетикою та викопним паливом. *Бізнес Інформ*. 2023. № 12. С. 144—150.
4. Коробка Р.В. Глобальні та транснаціональні практики інвестиційного забезпечення надрокористування: пріоритети, механізми та екологічні обмеження. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 4. С. 86—91.
5. Хвесик М.А., Голян В.А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів. Монографія. Київ. Кондор, 2007. 480 с.
6. Чайковський Я., Луців Б., Дзюблюк О., Чайковський Є., Луців П. Банківське зелене кредитування як ключовий інструмент екологічної модернізації економіки. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. Том 2 (61). С. 54—72. URL: <https://doi.org/10.55643/fcapter.2.61.2025.4651>

7. Чугунов І.Я., Канєва Т.В., Любчак І.С. Фінансові інструменти реалізації Європейського зеленого курсу в Україні. Економіка та суспільство. 2023. Випуск 56. [Електронний ресурс]. URL: <https://economyand-society.in.ua/index.php/journal/article/view/3082/3005>

8. Betty Jiang, Michael Ziffer, Eugene Klerk та Phineas Glover. Global ESG Research An Investor's Roadmap for the Energy Transition. Credit Suisse Environmental, Social and Governance (ESG) research. 2020. [Електронний ресурс]. URL: <https://connect.sustainalytics.com/hubfs/INV/Events/Net%20Zero%20Business%20Models/Credit%20Suisse/CreditSuisse%20Energy%20Transition%20Roadmap.pdf>

9. Global Critical Minerals Outlook 2025. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.iea.org/reports/global-critical-minerals-outlook-2025/executive-summary>

10. Green bonds market size & share analysis — growth trends and forecast (2026-2031). 2025. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/green-bonds-market>

11. Gregor Semieniuk, Emanuele Campiglio, Jean-Francois Mercure, Ulrich Volz, Neil R. Edwards. Low-carbon transition risks for finance. Wiley Periodicals LLC. 2020. [Електронний ресурс]. URL: <https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/wcc.678>

12. Investing in the transition to a low-carbon economy. Blackrock. 2026. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.blackrock.com/institutions/en-apac/investment-strategies/investment-styles/low-carbon-transition>

References:

1. Holian, V., Tkachuk, V., Korobka, R., Kostiuk, T., Pohulijko, Yu. and Bardas', V. (2025), "Financial and investment dimensions of environmental infrastructure modernization in Ukraine: military, European integration and decentralization challenges", Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 4(63), pp. 391-418, available at: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/4888/4429> (Accessed 25 April 2026).

2. Danylyshyn, B.M. Khvesyk, M.A. and Holian, V.A. (2009), Ekonomika pryrodokorystuvannia [Economics of nature use], Kondor, Kyiv, Ukraine.

3. Korobka, R.V. (2023), "The global dimension of environmental investment activity: between renewable energy and fossil fuels", Biznes Inform, vol. 12, pp. 144—150.

4. Korobka, R.V. (2024), "Global and transnational practices of investment support for subsoil use: priorities, mechanisms and environmental constraints", Investysii: praktyka ta dosvid, vol. 4, pp. 86—91.

5. Khvesyk, M.A. and Holian, V.A. (2007), Instytutstional'na model' pryrodokorystuvannia v umovakh hlobal'nykh vyklykiv [Institutional model of nature use in conditions of global], Kondor, Kyiv, Ukraine.

6. Chaikovskiy, Y., Lutsiv, B., Dziubliuk, O., Chaikovskiy, Y., and Lutsiv, P. (2025), "Bank green lending as a key tool for the ecological modernization of the economy", Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice, vol. 2 (61), pp. 54—72. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.2.61.2025.4651>

7. Chuhunov, I.Ya. Kanieva, T.V. and Liubchak, I.S. (2023), "Financial instruments for the implementation of the european green course in Ukraine", Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 56, available at: <https://economyand-society.in.ua/index.php/journal/article/view/3082/3005> (Accessed 25 April 2026).

8. Jiang, B. Ziffer, M. Klerk E. and Glover, P. (2020), "Global ESG Research An Investor's Roadmap for the Energy Transition. Credit Suisse Environmental, Social and Governance (ESG) research", available at: <https://connect.sustainalytics.com/hubfs/INV/Events/Net%20Zero%20Business%20Models/Credit%20Suisse/CreditSuisse%20Energy%20Transition%20Roadmap.pdf> (Accessed 25 April 2026).

9. IEA (2025), "Global Critical Minerals Outlook", available at: <https://www.iea.org/reports/global-critical-minerals-outlook-2025/executive-summary> (Accessed 25 April 2026).

10. Mordor Intelligence (2025), "Green bonds market size & share analysis — growth trends and forecast (2026—2031)", available at: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/green-bonds-market> (Accessed 25 April 2026).

11. Semieniuk, G. Campiglio, E. Mercure, J.-F. Volz, U. and Edwards, N. R. (2020), Low-carbon transition risks for finance, Wiley Periodicals LLC, Hoboken, USA, available at: <https://wires.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/wcc.678> (Accessed 25 April 2026).

12. Blackrock. (2026), "Investing in the transition to a low-carbon economy", available at: <https://www.blackrock.com/institutions/en-apac/investment-strategies/investment-styles/low-carbon-transition> (Accessed 25 April 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 07. 05.26

Професійно рецензовано / Revised: 18. 05.26

Дата публікації / Published: 21.05.26

<https://nauka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б») Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663